

יוצא־צבא, אשר ערב היכנס חוק זה לתקפו שירת שירות מלא בצבא־הגנה לישראל, ולפני היכנס חוק זה לתקפו נבדק בדיקה רפואית לרגל התגיסותו לשירות צבאי, כמשמעותו בסעיף 6, ונמצא כשר לשירות צבאי, כאמור, רואים אותו כאילו ביום שנכנס חוק זה לתקפו —

(א) נבדק על ידי ועדה רפואית ונמצא כשר לשירות לפי סעיף 5 ;

(ב) התייצב לשירות סדיר בתוקף צו לפי סעיף 6 (ג).

תקפו של חוק זה הוא מיום ח' בתשרי תש"י (1 באוקטובר 1949).

נתקבל בכנסת ביום י"ד באלול תש"ט (8 בספטמבר 1949).

ד. בן־גוריון
ראש תממשלה ושר הבטחון
יוסף שפרינצק
יושב ראש הכנסת
ממלא מקום נשיא המדינה

חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תש"ט — 1949

1. פירושים.

בחוק זה —

„שירות צבאי“ ו„שירות“ פירושו —

(א) לגבי התקופה שמיום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947) עד יום

כ"א באייר תש"ח (30 במאי 1948) — כל שירות ששר הבטחון הכריז עליו,

באכרזה שפורסמה ברשומות, כשירות צבאי לצורך חוק זה ;

(ב) לגבי התקופה שמיום כ"ב באייר תש"ח (31 במאי 1948) ואילך —

שירות בצבא־הגנה לישראל ;

„חייל משוחרר“ פירושו — אדם ששירת בשירות צבאי ושוחרר מהשירות ;

„נכות“ פירושה — איבוד הכושר לעשות פעולה רגילה, בין גופנית ובין

שכלית, או הפחתתו של כושר זה ;

„נכה“ פירושו — חייל משוחרר שלקה בנכות כתוצאה ממחלה שחלה בה, או

מחבלה שנחבל, בתקופת שירותו עקב שירותו ;

„בן משפחה“ של נכה פירושו —

(א) אשה, ובכלל זה אשה הגרה יחד עם הנכה והידועה בציבור כאשתו ;
(ב) ילד, ובכלל זה ילד חורג וילד מאומץ, שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנה ;

(ג) הורה שאין לו, זולת הנכה, יותר מילד אחד שמלאו לו שמונה עשרה שנה והוא —

(1) אב נצרך שטרם מלאו לו חמישים שנה ; או
(2) אב שמלאו לו חמישים שנה, ואין לו הכנסה מספקת למחיתו ; או
(3) אם שאין לה הכנסה מספקת למחיתה ;
(ד) אח יתום משני הוריו, אשר טרם מלאו לו שמונה-עשרה שנה, אינו משתכר למחיתו, ואין לו, זולת הנכה, אח שמלאו לו שמונה-עשרה שנה, ומחסורו היה על הנכה סמוך לפני התגיסותו של הנכה לשירות ;
„אח“ כולל אחות ;

„נצרך“ פירושו — אדם שאינו מסוגל להשתכר למחיתו ואין לו הכנסה מספקת למחיתו ;
„הענקה“ פירושה — תשלום חד-פעמי.

2. קציני תגמולים.

(א) שר הבטחון ימנה קצין תגמולים או קציני תגמולים לצורך חוק זה.
(ב) הודעה על מינוי קצין תגמולים ועל כתבתו תפורסם ברשומות.

3. ועדות ערעור.

(א) שר המשפטים ימנה ועדת ערעור או ועדות ערעור לצורך חוק זה.
(ב) ועדת ערעור תהיה של שלושה חברים. כיושב ראש הועדה ימונה שופט בית משפט מחוזי או שופט שלום. לפחות אחד מחברי הועדה האחרים יהיה רופא מוסמך.
(ג) הודעה על מינוי ועדת ערעור ועל כתבתה תפורסם ברשומות.

4. הענקה לנכים עד 50%.

(א) נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-10% והיא פחותה מ-40% — תשולם לו הענקה בשיעור של חמש לירות לכל אחוז של נכות.
(ב) נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-40% והיא פחותה מ-50% — תשולם לו הענקה בשיעור של שבע לירות לכל אחוז של נכות.

5. תגמולים לנכים של 100%.

נכה שדרגת נכותו היא 100% — ישולמו לו כל ימי חייו, בהתאם למספר בני משפחתו מזמן לזמן, תגמולים אלה ;
(1) שתיים-עשרה לירות לחודש — בעד הנכה ;

(2) שלוש לירות לחודש — בעד אשה ;

(3) שתי לירות לחודש — בעד כל בן-משפחה אחר ;

(4) תוספת יוקר בשיעור תוספת היוקר הנהוגה מזמן לזמן לגבי עובד מדינה שהרכב משפחתו הוא כהרכב משפחת הנכה, ושמשכורת היסוד שלו שווה לסך הכל של התגמולים המשתלמים לנכה על פי ססקות (1), (2) ו-(3).

6. תגמולים לנכים של 50% — 100%.

נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50% והיא פחותה מ-100% — ישולמו לו כל ימי חייו, בהתאם לדרגת נכותו מזמן לזמן, ובהתאם למספר בני משפחתו מזמן לזמן, תגמולים בסכום שהיחס שבינו ובין סך הכל התגמולים שהיה זכאי להם אילו היתה דרגת נכותו 100%, שווה ליחס שבין אחוז דרגת נכותו ובין מאה.

7. תגמולים מיוחדים.

(א) נכה בעל דרגת נכות מיוחדת — ישולמו לו כל ימי חייו, בהתאם לדרגת נכותו מזמן לזמן, ובהתאם למספר בני משפחתו מזמן לזמן, התגמולים שהיה זכאי להם אילו היתה דרגת נכותו 100%, ונוסף על כך ישולמו לו תגמולים מיוחדים אלה:

(1) עשר לירות לחודש — בעד הנכה ;

(2) שתי לירות לחודש — בעד כל בן-משפחה ;

ובלבד שסך הכל התגמולים המיוחדים המשתלמים לנכה אחד לא יעלה על עשרים לירות לחודש.

(ב) לא תשולם תוספת יוקר על תגמולים מיוחדים.

(ג) „בעל דרגת נכות מיוחדת“ פירושו, בסעיף זה, עיוור משתי עיניו, קיטע בשתי רגליו, גידם בשתי ידיו, משותק שיתוק מלא, או בעל מומים אחרים המצטרפים לדרגת נכות של יותר מ-100%.

8. תגמולים בעד הורים זקנים.

קצין תגמולים רשאי להורות שישולם תגמול בעד סב או סבה של נכה שמחסורם על הנכה, בשיעור שאינו עולה על התגמול המשתלם בעד בן-משפחה של הנכה ; ובלבד שלא ישולם תגמול לפי סעיף זה יותר משני הורים-זקנים.

9. התנהגות רעה חמורה.

לא ישולמו הענקה או תגמול לפי חוק זה לנכה שהתנהגות רעה חמורה מצדו נרמה לנכותו ; אך אם הנכה הוא נצרך, רשאי קצין תגמולים לשלם לו הענקה או תגמול שייראו בעיניו, ובלבד שלא יעלו על הענקה או התגמול שהנכה היה זכאי להם, אלמלא הוראות סעיף זה.

10. קביעת דרגת נכות.

(א) ועדה רפואית תקבע מזמן לזמן את דרגת נכותו של חייל משוחרר, לפי מבחנים שייקבעו בתקנות.

(ב) אופן הרכבת ועדות רפואיות וסדרי עבודתן ייקבעו בתקנות.

11. סירוב לקבל טיפול רפואי.

היתה ועדה רפואית סבורה שאילו קיבל נכה טיפול חירורגי או טיפול רפואי אחר, היתה פוחתת דרגת נכותו, והוא סירב, ללא צידוק מספיק, לקבל את הטיפול, רשאי קצין תגמולים להורות שכל תגמול שהנכה זכאי לו יופחת עד כדי מחציתו.

12. ועדה רפואית עליונה.

(א) חייל משוחרר הרואה עצמו נפגע על ידי החלטה של ועדה רפואית רשאי, בתנאים שייקבעו בתקנות, לערער עליה בפני ועדה רפואית עליונה.

(ב) אופן הרכבת ועדה רפואית עליונה, סמכויותיה וסדרי עבודתה ייקבעו בתקנות.

13. תגמולים — הוראות שונות.

(א) תגמול ישולם מדי חודש בחדשו, בסופו של כל חודש.

(ב) אסור לנכה להעביר לאחר את זכותו לתגמול, או לתתו בערבות, או לשעבדו כל שיעבוד שהוא.

(ג) אין להטיל עיקול על תגמול.

(ד) שולמו לנכה כספים למעלה מן התגמול המגיע לו, רשאי קצין תגמולים לעכב את תשלומו של תגמול המגיע לנכה, עד אשר הסכום שעוכב יהיה שווה לאותם הכספים; ובלבד שבשום חודש לא יעוכב סכום העולה על שליש התגמולים המגיעים לנכה באותו חודש.

14. מאימתי משלמים תגמולים.

תגמול המגיע לנכה ישולם —

(א) אם הוא הוגדר כנכה בתעודת השחרור — מיום השחרור;

(ב) בכל מקרה אחר — מהיום שבו נקבעה לו דרגת נכות המזכה אותו בתגמול, או מיום מוקדם יותר — אם ועדה רפואית או ועדה רפואית עליונה קבעה לכך יום מוקדם יותר.

15. למי משלמים תגמולים.

תגמול ישולם לנכה שלו הוא מגיע; אך קצין תגמולים רשאי להורות שתגמול בעד בן-משפחה ישולם לאותו בן-משפחה, או לאדם שאותו בן-משפחה נמצא בהשגחתו.

- (א) התובע הענקה או תגמול לפי חוק זה יגיש בקשה לקצין תגמולים.
 (ב) חייל משוחרר שהוגדר כנכה בתעודת השחרור – רואים אותו כאילו הגיש בקשה לפי סעיף קטן (א) ביום שחרורו.
 (ג) קצין התגמולים ידון ויפסוק בכל בקשה בהקדם ככל האפשר.
 (ד) החליט קצין התגמולים שהתובע זכאי להענקה או לתגמול כמבוקש, יודיע לו על כך מיד בדואר רשום.
 (ה) החליט קצין התגמולים שהתובע אינו זכאי להענקה או לתגמול כמבוקש, יודיע לו על כך מיד בדואר רשום ויציין את נימוקי החלטתו.

17. ערעור.

- (א) תובע הרואה עצמו נפגע על ידי החלטה כל שהיא של קצין תגמולים, רשאי לערער עליה בפני ועדת ערעור תוך ארבעה עשר יום מהיום שבו הגיעה אליו ההודעה על החלטת קצין התגמולים.
 (ב) הערעור יוגש לוועדת הערעור בכתב בשני העתקים. הועדה תשלח העתק אחד לקצין התגמולים שעל החלטתו מערערים.
 (ג) ועדת הערעור רשאית לאשר את החלטת קצין התגמולים או לשנותה.
 (ד) תובע שהגיש ערעור לוועדת ערעור רשאי להופיע בפניה, הוא או בא כוחו, ולטעון את טענותיו.
 (ה) אדם המופיע בפני ועדת ערעור כבא-כוחו של תובע לא יהיה זכאי לשכר טרחה, אלא באישור ועדת הערעור על פי בקשתו, ובשיעור שייקבע על ידיה.
 (ו) ועדת ערעור תתן נימוקים להחלטתה.
 (ז) יושב ראש ועדת הערעור ישלח מיד העתק החלטת הועדה לתובע ולקצין התגמולים בדואר רשום.
 (ח) החלטת ועדת ערעור היא סופית.

18. הפחתות.

- (א) נכה המקבל תגמולים שהכנסתו החדשית בתקופת חשבון מסוימת עלתה בממוצע על 60% מתגמול היסוד, ולא עלתה על 80% מתגמול היסוד, יופחתו תגמוליו בכל חודש של תקופת החשבון שלאחר תקופת החשבון האמורה בסכום השווה ל-25% מהכנסתו החדשית האמורה.
 (ב) נכה המקבל תגמולים שהכנסתו החדשית בתקופת חשבון מסוימת עלתה בממוצע על 80% מתגמול היסוד, יופחתו תגמוליו בכל חודש של תקופת החשבון שלאחר תקופת החשבון האמורה בסכום השווה ל-25% מהכנסתו החדשית האמורה ובסכום נוסף השווה ל-1% מהכנסתו החדשית האמורה על כל 4% שבהם עלתה הכנסתו החדשית האמורה על 80% מתגמול היסוד; אך על כל פנים ישולמו לאותו

נכה תגמולים בסכום שלא יפחת מ־25% מסך הכל התגמולים המגיעים לנכה באותה דרגת נכות שאין לו בני משפחה.

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו־(ב), לא יופחתו תגמוליו של נכה כאמור, אלא כך שסכום התגמולים לאחר ההפחתה בצירוף הכנסתו החדשית, כאמור, יהיה שווה לסך הכל התגמולים המגיעים לו, אלמלא הוראות סעיף זה, בצירוף 60% מתגמול היסוד.

(ד) בסעיף זה —

„הכנסה“ פירושה — הכנסה מכל מקור שהוא, פרט לתגמולים לפי חוק זה; „תגמול־יסוד“ פירושו — סך הכל התגמולים המשתלמים לנכה בדרגת נכות של 100% שאין לו בני משפחה;

„תקופת חשבון“ פירושה — תקופה של ששה חדשים מיום 1 באפריל עד יום 30 בספטמבר או מיום 1 באוקטובר עד יום 31 במרס.

19. ביקות רפואיות.

(א) נכה הזכאי לתגמול לפי חוק זה חייב, לפי דרישת קצין תגמולים בכפף, להתייצב לבדיקה על ידי ועדה רפואית לשם קביעת דרגת נכותו מחדש — בחודש אפריל ובחודש אוקטובר של כל שנה, במקום ובזמן שייקבעו בדרישה.

(ב) נכה שלא התייצב לבדיקה, כאמור, ללא צידוק מספיק, רשאי קצין תגמולים להפסיק את תשלום תגמוליו עד אשר יתייצב כאמור.

20. נטילת תגמול במקרים מסויימים.

נכה המקבל תגמול ולא פרנס את בני האדם שהוא חייב במזונותיהם, רשאי קצין תגמולים ליטול לידיו את התגמול ולהשתמש בו לטובת הנכה ובני האדם האמורים, או להורות שאדם שמונה על ידי קצין התגמולים יעשה זאת.

21. סמכויות עזר.

(א) לקצין תגמולים ולועדת ערעור סמכויות כסמכויותיה של ועדת חקירה, שמונתה לפי פקודת ועדות החקירה¹, ושהוענקו לה כל הסמכויות שאפשר להעניק לוועדת חקירה כזאת לפי סעיף 5 לפקודה האמורה.

(ב) קציני תגמולים וועדות ערעור לא יהיו קשורים בדקדוקי דיון ובדיני ראיה, אלא יפעלו בדרך שתיראה להם כמועילה ביותר לברור השאלות העומדות לדיון.

22. דין נכה במאסר.

נכה המרצה עונש מאסר — לא ישולם לו תגמול בעד תקופת מאסרו; אך קצין תגמולים רשאי להורות שהתגמול, או מקצתו, ישולם לאדם שהנכה חייב במזונותיו.

¹ חוקי א"י כרד א', פרק כ"א, עמ' 162.

23. התשלום — מאוצר המדינה.

ההענקות והתגמולים לפי חוק זה ישולמו מאוצר המדינה.

24. טיפול מילות שיקום.

(א) קיבל נכה מילווה-שיקום מן המדינה לפני היכנס חוק זה לתקפו, רשאי קצין תגמולים להורות שיעוכב חלק מן התגמול שאינו עולה על שליש התגמול, עד שהמילווה יסולק במלואו.

(ב) "מילווה-שיקום" פירושו בסעיף זה, מילווה אשר ביחס אליו יהיה קצין תגמולים משוכנע כי ניתן למטרות שיקום.

25. זקיפת תשלומים קודמים.

קיבל נכה מן המדינה בתקופה שמיום שחרורו ועד יום היכנס חוק זה לתקפו, תשלומים למחייתו ולמחיית בני משפחתו, והוא זכאי לתגמולים לפי חוק זה, רשאי קצין תגמולים לזקוף תשלומים אלה על חשבון תגמוליו של הנכה בעד אותה תקופה.

26. עבירות.

(א) אדם שמסר במויד לועדה רפואית, לועדה רפואית עליונה, לקצין תגמולים או לועדת ערעור ידיעה כוזבת בענין הקשור בזכויותיו לפי חוק זה, דינו — מאסר עד ששה חדשים או קנס עד מאה וחמשים לירות או שני הענשים כאחד.

(ב) אדם שבמרמה השיג הענקה או תגמול, לעצמו או לאדם אחר, דינו — מאסר עד שתי שנים.

(ג) אין סעיף זה גורע מאחריותו הפלילית של אדם לפי כל חוק אחר.

27. טיפול בנכים .

(א) כל נכה יקבל על חשבון המדינה, בתנאים שייקבעו בתקנות, טיפול במחלה שחלה בה או בחבלה שנחבל בתקופת שירותו עקב שירותו, בכל עת שיתגלה צורך בטיפול כאמור.

(ב) שר הבטחון יקבע בתקנות ענינים אלה :

(1) תגמולים, או תגמולים נוספים, שישולמו לנכים המקבלים טיפול לפי סעיף קטן (א), ועקב הטיפול אינם מסוגלים לעבוד ;

(2) הפחתות מתגמוליהם של נכים המקבלים טיפול כאמור וכלכלתם אגב הטיפול היא על חשבון המדינה.

(ג) "טיפול" פירושו בסעיף זה, טיפול רפואי, ובכלל זה טיפול חירורגי, בדיקות רפואיות, אשפת, טיפול בית, הבראה, ואספקת רפואות, מכשירים רפואיים ואברים מלאכותיים.

(א) שר הבטחון רשאי להתקין תקנות בענינים אלה :

- (1) הקניית מקצוע לנכים והכשרתם לעבודה, על חשבון המדינה ;
- (2) הענקת תשלומים ומתן מילוות לנכים לשם הקניית מקצוע להם והכשרתם לעבודה, ואופן סילוק המילוות האלה ;
- (3) המצאת מקומות-עסק לנכים ;
- (4) מתן מילוות לנכים לשם יצירת מקורות פרנסה, או ביסוסם, ואופן סילוק המילוות האלה ;
- (5) מתן מילוות לנכים לצרכי דיור ושיכון, ואופן סילוק המילוות האלה.
- (6) כל ענין אחר אשר, לדעת שר הבטחון, עשוי להקל על נכים את קליטתם במערכת חייה הכלכליים של המדינה ואת היאחזותם בה ;
- (7) קביעת נוהל בכל ענין הנידון בתקנות ;
- (8) מינוי קציני שיקום ורשויות אחרות לביצוע התקנות, קביעת סמכויותיהם, תחומי פעולתם וסדרי עבודתם.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) אינן גורעות מן הסמכויות הנתונות בידי שר הבטחון על פי הוראות אחרות של חוק זה או על פי חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט — 1949 י.

29. ביצוע ותקנות.

שר הבטחון ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

נתקבל בכנסת ביום י"ד באלול תש"ט (8 בספטמבר 1949).

ד. בן-גוריון

ראש הממשלה ושר הבטחון

יוסף שפרינצק

יושב ראש הכנסת

ממלא מקום נשיא המדינה

1 ספר החוקים 6, ט"ו כ"ז בניסן תש"ט (26.4.1949), עמ' 18.